

73; Colon, BSCC xxxiv, 300). *Ca encanadis* mall. JMBover, *BiblEscrBal.* II, 242.

Escanyar (cf. supra el que he dit de *canyó*) [fi S. XIII, Desclot: «anà a pendre aquell servent del Rey a la gola, e volia-l *scanyar*»; «persones golafres sovín se *escanyar* o-s maten per lur menjar golaffre», Eiximenis, *Terç*, també en el *Terç*, NCL. VI, 133; amb una altra cita medieval, veg. en el DBal.];⁹ l'aportava Verdaguier de la seva tradició personal, car l'usava ja en la versió de 1867 de l'Atl. IX, 17b, cf. *acanyejar* 'es- 10 triangular', doc. val. de 1455 (AlcM); *escany*; *escanyadís*, *escanyador*, -dora; *escanyadura*; *escanyall* 'congost' (sovint en el blanenc JRuyra, i l'usava el vigatà Ramon d'Abadal, c. 1955, en la conversa i en les seves obres); *escanyament* [ant., 1803, Belv.]; *escanyat* 15 *escanyissar-se*; *escanyonar*; *escanyotar*; *escanyussarse* [1803, Belv.]; *rescanyar*. I els cpts.: *escanyabarbes*, *escanyabruixots*, *escanya-ca*; *escanyacabres*; *escanyagats* (*CostManc.* I, s. v. *aranyó*); *escanyagosos*; *+escanyaguilles* 'cireres de pastor' (Pardines, 20 1935) 'gavarrera' (Setcases, 1936); *escanyallops* [1803, Belv.; DBal.]; *escanyamarits*, *escanyamullers*; *escanyapiis* (molt usat pels dos emèrits fumadors PFabra i JRuyra); *escanyapobres* [1884, títol de la novella de Noller]; *escanyapolla*; *escanya-rals*; *escanyavelles* 25 [1803, Belv.], -vella 'mena de raïm propi per a fer vi' (Vinaròs, 1961); *escanyavicaris*.

Canyarada. *Canyardo* és cognom aragonès, i accentuat en la *a* (no -ó, AlcM). *Canyufla*. *Canyussa*. *Acanyolat*. *Acanyolir*, -lii.

CPT.: *Canyaferla*: cpt. amb *ferla* ant. 'canya seca' (del ll. FĒRŪLA 'vareta'): «aur ez argent e perles / fan dompnes escalfar: / le vents mena les *ferles* / tant que les fay cremar», c. 1250, Guillem de Cervera (*Prov.*, 182c), 'espècie de canya o bastó', «soferia-se 35 en una *ferla* que tenia en la mà», *VidesR* (80r2n. 41) traduïnt «appodians se super ferulam»; Avenc de la *Ferla*, a Olesa de Bonesvalls en les Serres de Garraf; *canyaferla* [en dos poemes val. de fi S. xv, AlcM] 'ferula communis L., cast. *cañabeja*' (veg. DCEC); *ca- 40 nyaferla* val. Cavanilles (*Obs.* II, 328); no sé on s'usa el «val. *canyaferta* = cat. *canyaferla*» que oposava Renat, «El Camí», 14-iv-1934; evolucions fonètiques són el mall. *kanyafélla* (única producció de les illetes de Sa Conillera i Sa Foradada, al Nord de Cabrera, 45 entre aquesta illa i Mallorca, 1968); *canyafèllera* men. (AlcM) i *CostCatManc.* I, s. v. *entalla*; la forma *canyafel* usual a Eivissa («cañavana», PzCabrero) i Mall. ('espiga de l'atzavara', AlcM) és encreuament amb *canyamel*; *canyapita* a Alins de Llitera és una 'canya- 50 ferla de fulla tallant' (1965). *Canafistola* [1271, en la Tarifa dels Corredors de Barcelona, *EntreDL* I, 156, § 12]. «Carga de c.: 6 drs. de corredures ---» va citada entre l'alum i el *noxadre* o sal amoníaca: seria la *cassia fistula* segons AlcM per encreuament amb *ca- 55 nya*, *canyaferla*; *canya-xiula* és el canyís, càrritx o *Pbragmites communis* per a AlcM, mentre que a Urgell, Segarra i Conca seria *canya-xisca*: tant *canya-xiula* com *canya-xisca* en semblen evolucions fonètiques de *canyafistula* tenint en compte que el cat. *xis-* 60

clar, cast. *chillar*, *chirlar*, semblen ser-ho de FISTULARI 'tocar la caramella, flabiolejar'; a Carcaixent (1962) una partida d'horta i sèquia es diu *el çiuàlar* que sembla collectiu de *xiula* com a nom d'una espècie de canya o canyís, i a Olocau de Carraixet m'ensenyaren la *kayáčulla* planta arundinàcia amb un plomallet, utilitzada per a la fabricació de persianes (1962).

Canyamel 'canya de sucre' [1460, «la lur esca / no t'era bresca / ni *canyamels*», JRoig, *Spill*, 6533; com a planta que duïen al «trapig» o molí de canya de sucre, en doc. de Castelló de la Pl., de 1588, Traver, *Antigs. Cast. Pna.*, p. 70; Cavanilles, *Obs.* II, 324], format amb *mel*; també vell nom de lloc de Mall. i Horta de Val.; *canyamelar*.

¹ Cf. ast. *caneca* «tarro o botella de barro o loza para líquidos», Rato; *canados de vino* en doc. del Bierzo, de 1283 (Staaff, *AncDialLeonais*, 100.21).—

² Per a detalls sobre aquest, Gudiol, *La Vaxella de justa durant lo S. XIII*, Bna., 1910.—³ Tal com *calamar*, i d'altres recipients de líquids foscos o espessos, degué passar a designar un +mollusc semblant, car en una tarifa de Sant Celoni de 1370 veiem «carnicera de les còpies, e de *canadelles* e de calamars» (*BABL* XII, 147).—⁴ Hi ha errada de *a* per *e* o deriv. diferent en «P. V. fa tres migz *canadals* de vi o un sester de civada ---» en el mateix Capbreu (*RLR* IV, 54)?—⁵ Però en dir que és per tancar la porta Ant. Cayrol, Cerdà, *Cont.*, 90, temo que confon amb *cataula*.—⁶ Segons el sistema llatí antic çs'hauria format d'ací un dim. *CANNABELLA? Cf. gc. bigordà *canabère* usat per Mcamelat, *Beline, Les Amoureux*, p. 10.—⁷ «Pobreta, té unes *canyiuules!*». Així ho defineix bé el DAG localitzant a Igualada. És veritat que apareix adjectivat en Belv. i en E. Vilanova. Aquesta i em sembla deguda a una contaminació, com la de *canya-xiula* 'canyaferla'.—⁸ Això ens obliga a sospesar dues altres possibilitats. Que no sigui sufix sinó un vell adjectiu germà del cast. *hueco*, gall.-port. *oco*, cf. la definició d'OPou. No obstant la mena d'etimologia romànica que vaig proposar el 1942 i raonar de nou en el DCEC II, 965-6, faria ben difícil admetre que una equivalència romànica d'aquest mot també hagués existit en el català pre-literari; que aqueixa etimologia de l'adjectiu es revisi un dia a benefici d'alguna hipòtesi pre-romana és una possibilitat que no descarto del tot. Però també es podrà pensar si no és tot el mot *canoca* el que és d'origen pre-romà, tenint en compte que un cèlt. KNOKK- per a 'cap ,testa', 'turonet', ha deixat abundant descendència en cèltic insular, i sembla haver passat com a manlleu a l'angl. *knock*, a l'al. *knöchel*, a la toponímia renana i encara a d'altres formes germàniques, segons un seriós estudi de Weisgerber, *Rhenania Germano-Celtica*, 158-165. ¿Hauria passat aquest KNOKK- a un romànic pirinenc KANÖKKA (cf. CLOVA del cèlt. KNOQA)? Val a dir que semànticament això fóra una base ben acceptable si *canoca* fos 'panotxa' però que un tal canvi semàntic no és gaire convincent. Totes dues possibilitats,